

December 2017

## Education of speech-language therapists at University of Łódź – the history and present day

Ewa Gacka

*Uniwersytet Łódzki, Wydział Filologiczny, Instytut Filologii Polskiej i Logopedii, Zakład Dialektologii Polskiej i Logopedii, ul. Pomorska 171/173, 90–236 Łódź, ewagacka@uni.lodz.pl*

Irena Jaros

irena.jaros@uni.lodz.pl

Follow this and additional works at: <https://digijournals.uni.lodz.pl/logopaedica>

---

### Recommended Citation

Gacka, Ewa and Jaros, Irena (2017) "Education of speech-language therapists at University of Łódź – the history and present day," *Logopaedica Lodziensia*: Vol. 1 : Iss. 1 , Article 3.

DOI: 10.18778/2544-7238.01.03

Available at: <https://digijournals.uni.lodz.pl/logopaedica/vol1/iss1/3>

This Article is brought to you for free and open access by the Arts & Humanities Journals at University of Lodz Research Online. It has been accepted for inclusion in Logopaedica Lodziensia by an authorized editor of University of Lodz Research Online. For more information, please contact [agnieszka.kalowska@uni.lodz.pl](mailto:agnieszka.kalowska@uni.lodz.pl).

Ewa Gacka\*, Irena Jaros\*\*

## Kształcenie logopedów na Uniwersytecie Łódzkim – historia i współczesność

EDUCATION OF SPEECH-LANGUAGE THERAPISTS  
AT UNIVERSITY OF ŁÓDŹ – THE HISTORY AND PRESENT DAY

**Słowa kluczowe:** logopedia, kształcenie logopedów, Uniwersytet Łódzki.

**Key words:** logopedics, education of speech therapists, University of Łódź

### Wprowadzenie

Podpisanie w 1999 roku przez ministrów edukacji z 29 państw (w tym Polski) Deklaracji Bolońskiej o ujednoczeniu systemu kształcenia zapoczątkowało proces zmian w szkolnictwie wyższym w naszym kraju. Zgodnie z tym dokumentem wprowadzono dwustopniowy system studiów: trzyletnie studia licencjackie i dwuletnie studia magisterskie. Deklaracja berlińska z 2003 roku rozszerzyła strukturę studiów o trzeci stopień – studia doktoranckie (Kraśniewski, 2009). Wpłynęło to także na sposób kształcenia logopedów w Polsce.

Do 1989 roku logopedzi zdobywali wykształcenie wyłącznie na pomagisterskich studiach podyplomowych. W 1989 roku w Akademii Pedagogiki Specjalnej utworzono pierwsze w Polsce pięcioletnie studia logopedyczne jako specjalność na kierunku pedagogika specjalna (Emiluta-Rozya, 2012). Pierwszymi uczelniami kształcącymi logopedów w systemie bolońskim na kierunku logopedycznym były: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Uniwersytet Gdański. Zgodę na utworzenie unikatowych dwustopniowych studiów na kierunku logopedia z audiofoniologią (później logopedia z audiologią) otrzymał Wydział Humanistyczny UMCS w 2006 roku (Grabias, 2006). Studenci rozpoczęli studia I stopnia na tym kierunku

\* Zakład Dialektologii Polskiej i Logopedii, Instytut Filologii Polskiej i Logopedii, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Łódzkiego, ul. Pomorska 171/173, 90–236 Łódź, e-mail: ewagacka@uni.lodz.pl.

\*\* Zakład Dialektologii Polskiej i Logopedii, Instytut Filologii Polskiej i Logopedii, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Łódzkiego, ul. Pomorska 171/173, 90–236 Łódź, e-mail: irena.jaros@uni.lodz.pl.

ku w roku akademickim 2007/2008, a w roku akademickim 2010/2011 uruchomiono studia II stopnia. W marcu 2007 roku Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego wydał zgodę na powołanie dziennych studiów logopedycznych (także dwustopniowych) na Wydziale Filologiczno-Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego (obecnie Wydział Filologiczny). Także w tym roku odbyła się pierwsza rekrutacja studentów na studia I stopnia. W roku akademickim 2010/2011 rozpoczęto kształcenie studentów na studiach II stopnia (Milewski, 2012). W 2010 roku uruchomiono dzienne studia logopedyczne na Uniwersytecie Warszawskim.

W 2012 roku do ośrodków kształcących logopedów w trybie studiów dziennych dołączył Wydział Filologiczny Uniwersytetu Łódzkiego, na którym utworzono kierunek logopedia z audiologią (studia I stopnia), a trzy lata później uruchomiono studia II stopnia na kierunku logopedia. Stało się to między innymi dzięki staraniom osób, które wiele lat wcześniej tworzyły zręby logopedii akademickiej w Łodzi.

## Prekursorzy kształcenia logopedów na Uniwersytecie Łódzkim

Osoba szczególnie zasłużona dla rozwoju logopedii w Łodzi to mgr Irena Januszkiewicz (1942–2016), pedagog i logopeda, wieloletni nauczyciel akademicki Uniwersytetu Łódzkiego, mentorka wielu pokoleń logopedów, w tym jednej z autorek artykułu. Magister I. Januszkiewicz, pochodząca z Piotrkowa Trybunalskiego, była absolwentką pedagogiki na Uniwersytecie Łódzkim, a także pierwszej edycji podyplomowych studiów logopedycznych utworzonych przez prof. Leona Kaczmarka na UMCS w Lublinie (pierwsze studia podyplomowe z logopedii w Polsce). W latach 1965–1975 pracowała w Piotrkowie Trybunalskim w Poradni Zdrowia Psychicznego, a także w szkole specjalnej. Irena Januszkiewicz od 1979 roku prowadziła zajęcia z logopedii dla studentów pedagogiki, początkowo na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UŁ (między innymi dla studentów pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej i pedagogiki kulturalno-oświatowej), potem na Wydziale Nauk o Wychowaniu UŁ, na różnych specjalnościach kierunku pedagogika. Jednocześnie pracowała w takich placówkach, jak: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 5 w Łodzi, Kolegium Nauczycielskie w Zgierzu, Zespół Szkół Integracyjnych nr 1 w Łodzi, Integracyjna Szkoła Podstawowa nr 67 w Łodzi, Specjalistyczny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 3 im. Jordana w Łodzi. Przez kilka lat pełniła funkcję przewodniczącej łódzkiego oddziału Polskiego Towarzystwa Logopedycznego, organizując lokalne środowisko logopedyczne i dążąc do scementowania środowiska łódzkich logopedów. Przez kilkanaście lat współpracowała z prof. Janem Pańczykiem, wybitnym polskim pedagogiem specjalnym. Rezultatem tej współpracy było utworzenie w 1995 roku pierwszych w Łodzi studiów podyplomowych z zakresu logopedii na Wydziale Nauk o Wychowaniu UŁ, których przez pewien czas była kierownikiem. Do czasu odejścia na emeryturę była związana z UŁ. Na emeryturze służyła radą i pomocą młod-

szym koleżankom, interesowała się losem swoich uczniów, dopingując ich do rozwoju zawodowego i naukowego. Przez profesora Jana Pańczyka była nazywana „matką łódzkich logopedów”.

Niewątpliwie ważną rolę w tworzeniu zrębów kształcenia logopedów w Łodzi odegrał prof. zw. dr hab. Jan Pańczyk (1937–2007), który swoim autorytetem wsparł pomysł utworzenia studiów podyplomowych z zakresu logopedii ogólnej na Uniwersytecie Łódzkim. Profesor angażował się osobiście w układanie programu studiów, nawiązując współpracę z pracownikami Akademii Medycznej i Instytutu Centrum Zdrowia Matki Polki w Łodzi, prowadzącymi zajęcia z bloku medycznego na utworzonych studiach, czy uczestnicząc w rekrutacji słuchaczy. W tym czasie nawiązał też współpracę z prof. zw. dr. hab. Sławomirem Gałą (1944–2013), późniejszym kierownikiem Katedry Dialektologii Polskiej i Logopedii UŁ, który podjął się organizacji i prowadzenia zajęć językoznawczych na powstałych studiach podyplomowych. W następnych latach stał się on głównym animatorem działań zmierzających do utworzenia w Uniwersytecie Łódzkim stacjonarnych studiów kształcących logopedów.

## Kształcenie logopedów na niestacjonarnych studiach podyplomowych oraz w ramach specjalizacji zawodowej

Celem utworzonego z inicjatywy prof. Jana Pańczyka na Wydziale Nauk o Wychowaniu UŁ Podyplomowego Studium Logopedii Ogólnej było przygotowanie specjalistów zajmujących się diagnozowaniem i prowadzeniem terapii zaburzeń mowy, przede wszystkim dla potrzeb poradni psychologiczno-pedagogicznych, szkół i przedszkoli. Początkowo studia trwały trzy semestry, w 2001 roku wprowadzono studia czterosemestralne. Treści kształcenia ujęte były w cztery bloki: medyczny, lingwistyczny, psychologiczno-pedagogiczny i blok przedmiotów typowo logopedycznych (związany z metodyką zaburzeń mowy). Zajęcia ze słuchaczami prowadzili pracownicy: Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, Instytutu Centrum Zdrowia Matki Polki w Łodzi, Wydziału Filologicznego UŁ, Katedry Pedagogiki Specjalnej (później przekształconej w Pracownię Pedagogiki Specjalnej) oraz doświadczeni logopedzi praktycy z Łodzi. Ze Studium Logopedycznym współpracowali też pracownicy naukowcy z innych ośrodków akademickich: Uniwersytetu Śląskiego, UMCS w Lublinie czy Akademii Pedagogicznej w Krakowie. Słuchacze odbywali praktyki w placówkach służby zdrowia, między innymi w Poradni Logopedycznej Instytutu Centrum Zdrowia Matki Polki w Łodzi, w DPS dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym i głębokim, a także w placówkach oświatowych (poradniach psychologiczno-pedagogicznych, szkołach i przedszkolach integracyjnych i specjalnych dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, wadą słuchu, wadą wzroku).

W 2005 roku nastąpiła zmiana nazwy na Podyplomowe Studium Logopedia z Emisją Głosu. Ze zmianą tą łączyło się także rozszerzenie treści nauczania o zagadnienia związane z prawidłową emisją głosu, a także z tzw. logopedią artystyczną. W kolejnych latach kierownikami studiów podyplomowych byli: prof. zw. dr hab. Jan Pańczyk, mgr Irena Januszkiewicz, dr hab. Dorota Podgórska-Jachnik (wtedy posiadająca tytuł doktora), dr Anna Sobczak oraz dr Agnieszka Plusajska-Otto, z inicjatywy której program studiów wzbogacono o zajęcia z autoprezentacji, podstaw działań aktorskich czy emisji głosu w śpiewie. W 2016 roku studia Logopedia z Emisją Głosu opuścili ostatni absolwenci.

Pomysł utworzenia stacjonarnych studiów logopedycznych na Uniwersytecie Łódzkim, w pierwotnym zamyśle międzywydziałowych, był efektem współpracy dwóch profesorów – J. Pańczyka i S. Gali. Z uwagi na odejście z uczelni (w 2004 r.) prof. Pańczyka, orędownika spraw logopedycznych na Wydziale Nauk o Wychowaniu, realizacji projektu powołania wyżej wymienionych studiów na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego podjął się prof. Sławomir Gala. Zanim doszło do pierwszego naboru kandydatów na planowane studia z jego inicjatywy powstały w 2010 roku (Zarządzenie nr 22 Rektora UŁ z dnia 15 stycznia 2010 r.) studia podyplomowe Logopedia medialna z logopedią ogólną, których organizatorem i kierownikiem została dr hab. prof. UŁ Irena Jaros. Celem dwuletnich (630 godz. dydaktycznych, w tym 120 godzin praktyk) studiów podyplomowych, funkcjonujących do dzisiaj i cieszących się stałym, niesłabnącym zainteresowaniem kandydatów, jest przygotowanie słuchaczy do właściwego diagnozowania błędów językowych i przyczyn ich powstawania u osób występujących publicznie – szeroko pojmowanych ludzi mediów, działaczy społecznych i pracowników kultury, a także do postępowania terapeutycznego w pracy pedagogicznej z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami mowy i trudnościami w czytaniu i pisaniu. Obok wiedzy i umiejętności niezbędnych do diagnozowania i prowadzenia terapii logopedycznej szczególny nacisk położono na:

- poznanie przez słuchaczy mechanizmów i przyczyn powstawania błędów językowych wynikających z braku wiedzy na temat polskiej normy językowej oraz wskazanie możliwości ich korekty;
- wykształcenie praktycznych umiejętności z zakresu właściwego użytkowania własnego aparatu mownego: aparatu oddechowego, fonacyjnego, a w sposób szczególny artykulacyjnego;
- zaznajomienie słuchaczy z technikami posługiwania się głosem oraz technikami artykulacyjnymi;
- zainteresowanie słuchaczy problematyką estetyki żywego słowa, różnicami między wymową potoczną a oficjalną, ze szczególnym zwróceniem uwagi na specyfikę fonicznej wypowiedzi medialnej;
- wyposażenie słuchaczy w wiedzę potrzebną do poprawnego redagowania tekstów wygłaszanych publicznie oraz możliwości wykorzystania strategii perswazyjnych i chwyków erystycznych;

- kształcenie umiejętności wyrazistego przekazywania treści i emocji, zasad kreowania własnego wizerunku.

W wyniku porozumienia z kierownictwem funkcjonujących w tym samym czasie na Wydziale Nauk o Wychowaniu UŁ studiów podyplomowych Logopedia z emisją głosu ustalono, że powołane na Wydziale Filologicznym studia skierowane będą głównie do absolwentów Wydziału Filologicznego – filologii polskiej, neofilologii, dziennikarstwa, kulturoznawstwa. Kadre studiów podyplomowych na Wydziale Filologicznym stanowili i stanowią pracownicy naukowcy wyższych uczelni o specjalnościach zgodnych z tematyką prowadzonych zajęć – głównie Uniwersytetu Łódzkiego i Uniwersytetu Medycznego w Łodzi oraz specjaliści z innych ośrodków akademickich w Polsce, a także doświadczeni praktycy o znaczącym dorobku w dziedzinie korektywy mowy.

Obok studiów podyplomowych od roku akademickiego 2011/2012 do roku 2014/2015 na łódzkiej filologii polskiej funkcjonowała logopedyczna specjalizacja zawodowa skierowana do przyszłych nauczycieli polonistów. Celem kształcenia, obejmującego 300 godzin zajęć dydaktycznych, było wyposażenie absolwentów w wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne z zakresu diagnozowania i pracy kompensacyjno-wyrównawczej z dziećmi z zaburzeniami mowy i trudnościami w nauce. Wybór tej specjalizacji wiązał się z jednoczesnym odbyciem specjalizacji nauczycielskiej, w ramach której student uczęszczał na zajęcia z psychologii, pedagogiki i emisji głosu.

Podobnie jak wspomniane wyżej studia podyplomowe, zajęcia specjalistyczne skierowane do studentów łódzkiej polonistyki zostały zorganizowane z inicjatywy prof. S. Gali jako zapowiedź nadchodzących zmian w kształceniu logopedów na Uniwersytecie Łódzkim – powołania studiów stacjonarnych.

## Kształcenie logopedów na studiach stacjonarnych

Przełomem w rozwoju łódzkiej logopedii było uruchomienie na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego stacjonarnych studiów pierwszego stopnia logopedia z audiologią. Trwające kilka lat w Katedrze Dialektologii Polskiej UŁ przygotowania, dzięki ogromnemu zaangażowaniu jej pracowników, a przede wszystkim prof. S. Gali, który podjął współpracę z logopedami z ośrodka lubelskiego (prof. S. Grabiasem i jego współpracownikami), zakończyły się sukcesem – zgodą MNiSW na prowadzenie studiów (decyzja z dnia 24 maja 2011 r.). Prof. Gala osobiście koordynował prace nad programem studiów, pozyskiwał do współpracy niezbędnych specjalistów, m.in. pracowników Uniwersytetu Medycznego oraz logopedów z innych ośrodków akademickich, zachęcał podwładnych do zdobywania nowych kwalifikacji. Pierwszy nabór kandydatów odbył się w roku akademickim 2012/2013, a wykład inauguracyjny wygłosił prof. Stanisław Grabias.

Prof. S. Gala poświęcał nowemu kierunkowi wiele czasu i sił. Czuwał nad organizacją, planowaniem i przebiegiem procesu dydaktycznego, zadbał o profesjonalne wyposażenie pracowni logopedycznej i audiologicznej w budowanym wówczas nowym gmachu Wydziału Filologicznego. Rozpoczął formowanie zespołu naukowego, inicjując powstanie łódzkiego logopedycznego środowiska akademickiego. Realizacja pomysłu powołania na UŁ nowego kierunku okazała się ostatnim dziełem Profesora Sławomira Gali – odszedł nagle 11 grudnia 2013 roku. Kontynuatorami myśli Profesora stali się jego wychowankowie – pracownicy Katedry Dialektologii Polskiej i Logopedii (od 2012 r.), którzy starają się rozwijać prowadzony kierunek studiów, proponując różnorodne formy kształcenia i dbając o jego jakość.

Kierunek studiów logopedia z audiologią cieszy się niesłabnącym powodzeniem wśród kandydatów na studia. Corocznie na pierwszy rok przyjmowanych jest około 60 studentów, którzy w toku studiów uzyskują wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne pozwalające na zdobycie kwalifikacji zawodowych logopedy i tytułu licencjata. W programie duży nacisk położono na zdobycie przez studentów umiejętności przydatnych w pracy logopedy, przygotowujących m.in. do pracy z osobami z zaburzeniami słuchu. Znaczna część zajęć ma charakter praktyczny i zorientowana jest na wykształcenie u studentów przede wszystkim umiejętności diagnozowania zaburzeń mowy oraz postępowania terapeutycznego. Program studiów oparty jest na ścisłej współpracy z instytucjami medycznymi, pedagogicznymi, stowarzyszeniami i fundacjami zatrudniającymi logopedów oraz logopedami posiadającymi duże doświadczenie praktyczne. Praktyki zawodowe zostały zaplanowane tak, by studenci mieli możliwość zarówno obserwacji zajęć logopedycznych, jak i samodzielnego dokonania diagnozy i prowadzenia terapii.

Zainteresowanie wiedzą naukową z zakresu logopedii pierwszych absolwentów studiów licencjackich oraz ich chęć kontynuacji nauki na Wydziale Filologicznym UŁ zadecydowały o przygotowaniu pod kierunkiem dr hab. prof. UŁ Ireny Jaros programu studiów magisterskich logopedia, które zostały uruchomione od roku akademickiego 2015/2016. Program studiów II stopnia pozwala na uzyskanie poszerzonej wiedzy oraz umiejętności z zakresu diagnozowania, korekty i terapii zaburzeń mowy u dzieci i osób dorosłych, których nie uwzględnia program studiów I stopnia, ze szczególnym naciskiem na kształcenie logopedów w zakresie terapii zaburzeń mowy o podłożu genetycznym i neurologicznym. Absolwent tego kierunku jest przygotowany do podjęcia pracy logopedy we wszystkich placówkach o charakterze opiekuńczo-wychowawczym i medycznym, zatrudniających takich specjalistów. Jako specjalista od kształtowania i korygowania emisji głosu oraz techniki mówienia może być także zatrudniony w rozgłośniach radiowych, stacjach telewizyjnych oraz placówkach kulturalnych. Ponadto dyplom magistra logopedii umożliwia otwarcie prywatnej praktyki logopedycznej. Absolwent studiów magisterskich jest przygotowany do prowadzenia badań naukowych z zakresu logopedii oraz kontynuowania edukacji na studiach III stopnia (doktoranckich).

W ramach stacjonarnych studiów logopedycznych podejmowane są różne inicjatywy umożliwiające studentom poszerzanie ich wiedzy i umiejętności. Od roku akademickiego 2016/2017 zaczęło funkcjonować utworzone przy Katedrze Dialektologii Polskiej i Logopedii (od czerwca 2017 r. Zakładzie Dialektologii Polskiej i Logopedii w Instytucie Filologii Polskiej i Logopedii) Laboratorium Logopedyczne, które umożliwia studentom kształcenie praktycznych umiejętności z zakresu terapii logopedycznej w ramach proponowanych zajęć fakultatywnych. W Laboratorium studenci studiów magisterskich oraz trzeciego roku studiów pierwszego stopnia pod okiem wykwalifikowanych logopedów – pracowników Zakładu Dialektologii Polskiej i Logopedii – udzielają nieodpłatnej pomocy logopedycznej dzieciom i młodzieży. Jednocześnie prowadzona terapia jest obserwowana przez młodszych kolegów, studentów niższych lat, w ramach zajęć z metodyki postępowania logopedycznego. Jest to projekt dydaktyczny, którego realizacja stała się możliwa dzięki doskonałym warunkom lokalowym stworzonym w nowym budynku Wydziału Filologicznego, który został oddany do użytku w 2014 roku. Powstałe (*notabene* dzięki zabiegom śp. prof. S. Gali) pomieszczenia dydaktyczne przeznaczone na pracownię: logopedyczną z lustrem weneckim i audiologiczną pozwalają na wprowadzanie nowych, atrakcyjnych form zajęć dydaktycznych, których Laboratorium jest doskonałym przykładem.

Na uwagę zasługuje działalność powstałego w 2014 roku Studenckiego Logopedycznego Koła Naukowego (opiekun naukowy: dr hab. R. Marciniak-Firadza), które aktywizuje studentów do pracy naukowej i umożliwia zdobywanie nowych doświadczeń zawodowych. Szczególnie interesujące – nie tylko dla studentów – są proponowane zajęcia warsztatowe, podczas których można zaznajomić się z nowymi metodami terapeutycznymi i możliwościami ich wykorzystania w logopedii. Cieszą się one dużym powodzeniem, uczestniczą w nich również pracownicy naukowci. Godna pochwały jest popularyzatorska działalność członków koła, którzy we współpracy z różnymi placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (przedszkola, szkoły, stowarzyszenia) prowadzą zajęcia z dziećmi, młodzieżą oraz ich rodzicami, dotyczące zaburzeń mowy, ich zapobiegania i terapii.

Nadzieje na dodatkowe doświadczenia budzi podpisana w 2017 roku z Uniwersytetem w Preszowie umowa partnerska o wymianie studentów i pracowników w ramach programu Erasmus.

W 2017 roku mury łódzkiej uczelni opuścili pierwsi magistrowie logopedii, którzy uzyskali tytuł na Wydziale Filologicznym UŁ. Dalszy rozwój naukowy najlepszych absolwentów na studiach doktoranckich jest możliwy, ale wymaga od kandydatów pewnego przewartościowania zdobytej na studiach wiedzy, jak dotąd nie ma bowiem w Polsce możliwości uzyskania kolejnych stopni naukowych z logopedii. Jest to istotny mankament stojący na przeszkodzie w kształceniu logopedycznej kadry naukowej *sensu stricto*, która zmuszona jest do przeprowadzania przewodów z dyscyplin naukowych odpowiednich dla danego wydziału, na przykład na Wydziale Filologicznym UŁ z zakresu językoznawstwa.



## Inne formy kształcenia i dokształcania logopedów na Uniwersytecie Łódzkim

Powstanie i rozwój stacjonarnej formy kształcenia logopedów na Uniwersytecie Łódzkim nie wyczerpuje proponowanych przez łódzkie środowisko akademickie inicjatyw mających na celu szerzenie wiedzy logopedycznej. Wychodząc z założenia, że pracownicy naukowcy nie pełnią tylko podstawowej dla każdej uczelni roli, jaką jest prowadzenie badań naukowych i kształcenie młodego pokolenia logopedów, ale ich powinnością jest także popularyzacja najnowszych osiągnięć naukowych i badawczych, czynnym logopedom, studentom i doktorantom proponuje się podnoszenie kwalifikacji na specjalistycznych studiach podyplomowych, organizowanych seminariach i konferencjach logopedycznych oraz prowadzonych w ich trakcie zajęciach warsztatowych.

Obok funkcjonujących od 2010 roku studiów podyplomowych Logopedia medialna z logopedią ogólną, których słuchacze zdobywają uprawnienia do wykonywania zawodu logopedy, w roku akademickim 2015/2016 na Wydziale Filologicznym UŁ zostały uruchomione kolejne studia podyplomowe, pomagisterskie pt. Neurologopedia, dające kwalifikacje do wykonywania zawodu neurologopedy. Ich celem jest zdobycie wiedzy i praktycznych umiejętności z zakresu diagnozy i terapii osób z zaburzeniami mowy i języka, powstałymi w wyniku uszkodzenia i dysfunkcji układu nerwowego. Program studiów, przygotowany przez dr hab. Renatę Marciniak-Firadzę, pełniącą funkcję ich kierownika, poszerza znacznie wiedzę teoretyczną i praktyczną logopedów w odniesieniu do zaburzeń mowy pochodzenia neurologicznego. Obejmuje on blok zajęć medycznych, moduły zajęć poświęcone neuro- i psychologicznym aspektom komunikacji językowej, terapii zaburzeń komunikacji dzieci i dorosłych oraz organizacji pracy neurologopedy. Naukę w ramach proponowanych studiów z zakresu neurologopedii podejmuje corocznie około 36 osób.

W stosunkowo krótkiej historii logopedii na Wydziale Filologicznym UŁ pracownicy Katedry Dialektologii Polskiej i Logopedii (obecnie zakładu) zorganizowali dwie konferencje naukowe – w 2015 roku pt. *Podstawy badawcze, dydaktyczne i diagnostyczno-terapeutyczne w logopedii* i w 2017 r. pt. *Logopedia wobec wyzwań i zagrożeń XXI wieku*, których integralną częścią były zajęcia warsztatowe. Odbyły się także dwie edycje (w 2016 r.), planowanych jako cykliczne, Łódzkich Seminariów Logopedycznych, poświęconych najważniejszym współczesnym problemom w diagnozie i terapii logopedycznej (np. mutyzmowi, podczas II Łódzkiego Seminarium Logopedycznego, zorganizowanego dzięki inspiracji rodziców dzieci z mutyzmem, zrzeszonych w stowarzyszeniu „Usłyszeć ciszę – zrozumieć dziecko z mutyzmem wybiórczym” z Łodzi, w którym wzięło udział ponad 200 osób). W ten sposób spełniane jest jedno z zadań misji Uniwersytetu Łódzkiego, polegające na podejmowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych. Organizacja tego typu spotkań stwarza możliwości i warunki do wymiany myśli teoretycznej oraz doświadczeń zdobytych w codziennej praktyce logopedycznej.

W podobnym celu zostało powołane do życia czasopismo „Logopaedica Lodzienia”, którego redakcja znajduje się w Zakładzie Dialektologii Polskiej i Logopedii UŁ. W założeniu jest ono skierowane do teoretyków i praktyków z kraju oraz z zagranicy i ma umożliwić prezentację dokonań naukowych oraz praktycznych rozwiązań z zakresu profilaktyki, diagnozy i terapii zaburzeń mowy o różnej etiologii, a także związków logopedii z takimi dyscyplinami nauki, jak językoznawstwo, medycyna, pedagogika czy psychologia. Celem czasopisma jest promowanie najnowszej wiedzy, stworzenie warunków do wymiany myśli naukowej, jak również przedstawianie wartościowych, innowacyjnych rozwiązań praktycznych z zakresu logopedii i dziedzin pokrewnych.

Współczesna, bardzo dobra kondycja łódzkiej logopedii akademickiej jest wynikiem splotu kilku elementów ważnych dla powodzenia każdej nowej idei. Należą do nich przede wszystkim ludzie – zaangażowani w codzienną pracę dydaktyczną pracownicy naukowcy, pełni pomysłów i chęci do ich realizacji, oraz studenci i doktoranci, którzy nie tylko uczestniczą w proponowanych im wydarzeniach, ale także sami je organizują. Do grona tych osób zaliczają się również przyjaciele łódzkiej logopedii, osoby niezwiązane instytucjonalnie z uniwersytetem, a jedynie współpracujący z zakładem – m.in. logopedzi, pedagodzy, terapeuci, lekarze różnych specjalności, bez pomocy których nie udałoby się właściwie przeprowadzić procesu dydaktycznego. Ważną rolę w powstaniu i realizacji różnych form kształcenia logopedów, zarówno dzisiaj, jak i w minionych latach, odegrały władze Uniwersytetu Łódzkiego różnego szczebla, których przychylność, przekładająca się m.in. na odpowiednie nakłady finansowe, pozwoliła stworzyć warunki dla nowych, ciekawych inicjatyw dydaktycznych.

Aktualny stan osobowy Zakładu Dialektologii Polskiej i Logopedii w Instytucie Filologii Polskiej i Logopedii na Wydziale Filologicznym UŁ:

- dr hab. prof. UŁ Irena Jaros (kierownik zakładu),
- prof. dr hab. n. med. Jurek Olszewski,
- dr hab. prof. UŁ Danuta Pluta-Wojciechowska,
- dr hab. prof. UŁ Tomasz Woźniak,
- dr hab. Renata Marciniak-Firadza,
- dr hab. Katarzyna Sicińska,
- dr Izabela Ejsmunt-Wieczorek,
- dr Ewa Gacka,
- dr Renata Gliwa,
- dr Monika Kaźmierczak,
- dr n. med. Marzena Mielczarek,
- dr Ewelina Zajac,
- mgr Justyna Antczak-Kujawin,
- mgr Mateusz Szurek.

## Literatura

- Emiluta-Rozya D., 2012, *Historia logopedii w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie*, [w:] S. Milewski, K. Kaczorowska-Bray (red.), *Logopedia. Wybrane aspekty historii, teorii i praktyki*, Gdańsk: Harmonia Universalis, s. 39–47.
- Grabias S., 2006, *Logopedia jako samodzielny unikatowy kierunek studiów w UMCS*, „Biuletyn Logopedyczny”, nr 1–2 (18/19), s. 5–8.
- Kraśniewski A., 2009, *Proces Boloński. To już 10 lat*, Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.
- Milewski S., 2012, *Trzydzieści lat kształcenia logopedów w Uniwersytecie Gdańskim*, [w:] S. Milewski, K. Kaczorowska-Bray (red.), *Logopedia. Wybrane aspekty historii, teorii i praktyki*, Gdańsk: Harmonia Universalis, s. 30–38.
- 

## Streszczenie

W ostatnim ćwierćwieczu obserwuje się dynamiczne zmiany w polskiej logopedii, obejmujące także kształcenie logopedów. Artykuł prezentuje historię i współczesność łódzkiej logopedii akademickiej, w której rozwoju znaczącą rolę odegrał Uniwersytet Łódzki.

---

## Summary

Polish logopedics has been undergoing many dynamic changes, among others in the field of education of speech therapists. The article presents the history and present day of logopedic academic milieu in Łódź, in which the significant role has been played by the university.